

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/254/2018
Identifikačné číslo spisu:	2113228777
Dátum vydania rozhodnutia:	21.12.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:2113228777.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého W. R., narodeného A., bývajúceho u matky, zastúpeného opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, dieťa matky G. T., bývajúcej v H., a otca I. R., bývajúceho v C., zastúpeného JUDr. Máriou Adamečkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Panenská č. 5, za účasti Krajskej prokuratúry Trnava, o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 37 P 70/2013, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 14. februára 2018 sp. zn. 24 CoP 195/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. mája 2017 č. k. 37 P 70/2013-603 zveril maloletého W. do osobnej starostlivosti matky; vyslovil, že obaja rodičia majú právo maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok; otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletého sumou 100 € mesačne od 25. októbra 2013 do 31. augusta 2016 a sumou 130 € mesačne od 1. septembra 2016, ktoré je povinný platiť vždy do 15. dňa toho-ktorého mesiaca vopred k rukám matky; nedoplatok na zročnom výživnom za obdobie od 25. októbra 2013 do 31. mája 2017 vo výške 3 379,35 € súd prvej inštancie povolil otcovi splácať v splátkach po 100 € mesačne spolu s bežným výživnom, a to pod stratou výhody splátok; styk otca s maloletým upravil tak, že otec je oprávnený stretávať sa maloletým každý páry týždeň v čase od 14.00 hod. piatka do 19.00 hod. nedele, počas letných prázdnin v čase od 10.00 hod. dňa 1. júla do 19.00 hod. dňa 15. júla, a v čase od 10.00 hod. dňa 1. augusta do 19.00 hod. dňa 16. augusta, počas Vianočných sviatkov každý páry rok v čase od 14.00 hod. dňa 26. decembra do 19.00 hod. dňa 2. januára nasledujúceho roku, a každý nepáry rok v čase od 14.00 hod. dňa 24. decembra do 14.00 hod. dňa 26. decembra, počas jarných prázdnin každý páry rok v čase od 14.00 hod. piatka, ktorý predchádza jarným prázdninám do 19.00 hod. nasledujúcej nedele, počas Veľkonočných sviatkov každý rok v čase od 10.00 hod. Veľkonočného piatka do 19.00 hod. veľkonočného pondelka. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Súd prvej

inštancie zároveň zaviazal matku maloletého a otca maloletého zaplatiť na účet tunajšieho súdu trov štátu - znalečné každému vo výške 210,35 €, a to do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podal otec maloletého odvolanie.

2. Krajský súd v Trnave rozsudkom zo 14. februára 2018 sp. zn. 24 CoP 195/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie dospel na základe ním vykonaného dokazovania k správnym skutkovým a právnym záverom, odvolací súd sa preto v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie a v zmysle § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) naňho v plnom rozsahu odkázal. Na zdôraznenie správnosti týchto záverov odvolací súd doplnil, že súd prvej inštancie dospel k správnejmu záveru, ktorý v plnom rozsahu zdieľa aj odvolací súd, že v danom prípade boli splnené zákonné podmienky na zverenie maloletého do osobnej starostlivosti matky, pričom dostatočne zisťoval, či má matka dané podmienky na riadnu starostlivosť o maloletého, správami kolíznej opatrovníčky bolo jednoznačne preukázané, že v starostlivosti matky o maloletého sa nevyskytujú žiadne nedostatky. Odvolací súd poznamenal, že ak aj otec poukazoval na to, že on má vytvorené lepšie materiálne podmienky pre starostlivosť o maloletého, na uvedené by bolo dôvodné prihliadnuť len vtedy, ak by matka nemala vytvorené vhodné podmienky pre starostlivosť o maloletého. Poukázal na to, že je potrebné prihliadnuť i na vek maloletého, a preto je obzvlášť potrebné klást dôraz na stabilitu výchovného prostredia, ktoré je u matky vhodné. Po posúdení súdom prvej inštancie zistených a preukázaných možností, schopností a majetkových pomerov oboch rodičov maloletého s prihliadnutím na jeho odôvodnené potreby, odvolací súd dospel k záveru, že výživné určené otcovi súdom prvej inštancie zodpovedá možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom oboch rodičov maloletého, ako i odôvodneným potrebám maloletého, zohľadniac i osobnú starostlivosť matky o maloletého. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej, vrátane závislého výroku o náhrade trov konania (odvolaním osobitne nenapadnutého), podľa § 387 ods. 1 CSP z dôvodu ich vecnej správnosti potvrdil. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletého (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP. Porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že súd prvej inštancie v danom prípade postupoval v rozpore s požiadavkou na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, ako aj v rozpore s požiadavkou rozhodnutia veci najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania, nakoľko bez toho, aby existovala akákoľvek zákonná prekážka postupu súdu prvej inštancie, ten rozhodol až po viac ako 4 a pol roku odo dňa začatia konania. Uviedol, že oba sudy boli povinné sledovať správanie matky maloletého, pomery v ktorých maloletý vyrastá, neustále zmeny výchovného prostredia, ku ktorým dochádzalo v priebehu celého konania tak na súde prvej inštancie, ako aj na odvolacom súde, pričom pri preukázaní tak závažných skutočností, ako je vyššie uvedené mal súd prvej inštancie prispôbiť svoju rozhodovaciu činnosť a konať bezodkladne v čase existencie absolútne nevyhovujúcich podmienok výchovného prostredia maloletého. Procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP videl ďalej v tom, že oba sudy úplne ignorovali viaceré dôkazy, na ktoré dovolateľ opakovane poukazoval v priebehu celého konania a s ktorými sa odvolací súd (rovnako ako súd prvej inštancie) nevysporiadal vôbec, resp. ktoré odvolací súd absolútne účelovo opomínal, resp. zľahčoval, pričom v prípade riadneho hodnotenia, resp. vykonania týchto dôkazov by bolo výsledkom konania iné rozhodnutie vo veci samej. Poznamenal, že záver, ku ktorému dospel odvolací súd a zároveň súd prvej inštancie sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami. Z týchto dôvodov dovolateľ navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

4. Opatrovník maloletého v písomnom vyjadrení k dovolaniu otca uviedol, že rozhodnutie o dovolaní plne ponecháva na zvážení odvolacieho súdu.

5. Matka maloletého sa k dovolaniu otca písomne nevyjadřila.

6. V danom prípade je dovolanie podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť ním podaného dovolania z § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

9.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k procesnej vade, ktorú namietal dovolateľ. Mal pri tom na zreteli, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jeho právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami [viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03].

9.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Pritom nie každá nesprávnosť, ku ktorej dôjde v procesnom postupe súdu, zakladá bez ďalšieho prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Z tohto ustanovenia zreteľne vyplýva, že zákon priznáva relevanciu iba tým procesným pochybeniam súdu, intenzita ktorých opodstatňuje záver, že v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu bolo účastníkovi konania znemožnené uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv „v takej miere“, že došlo (až) k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.3. Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017). Dovolací súd pripomína, že aj podľa aktuálnej judikatúry najvyššieho súdu (R 24/2017) nesprávne právne posúdenie, na ktorom spočíva dovolaním napadnutý rozsudok, nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, „postupom súdu“ nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť,

ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

10. Dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že odvolací súd a súd prvej inštancie nerozhodli v danej veci bez zbytočných prietahov, svoje rozhodnutia nedostatočne odôvodnili a v nesprávnom zistení skutkového stavu.

11. K námietke dovolateľa, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný, dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

11.1. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Treba mať na zreteli, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií (vychádzajúc z ich vzájomnej vecnej súvislosti a prepojenosti) je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa účastníci domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd a ako tieto úvahy posudzoval odvolací súd; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnomu posúdeniu veci, s ktorým sa stotožnil. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu otca. Súdy zohľadnili pomery účastníkov konania, potreby maloletého a možnosti otca a matky. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

11.2. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v konaní nedošlo k procesnej vade nepreskúmateľnosti namietanej dovolateľom; prípustnosť jeho dovolania preto z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplyva.

12. K námietke dovolateľa týkajúcej sa nesprávnosti postupu súdov v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie a nesprávnosti hodnotenia výsledkov dokazovania dovolací súd uvádza, že aj v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu do 30. júna 2016 sa vyskytovali námietky dovolateľov vyššie uvedených skutočností. Najvyšší súd vo vzťahu k takýmto námietkam dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj judikáty R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

13. K námietke dovolateľa týkajúcej sa namietaných prietahov v konaní dovolací súd uvádza, že právnym prostriedkom ochrany v prípade ich vzniku je právo účastníka obracať sa so sťažnosťou na orgány súdnej správy a právo podať sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky. I keď neodôvodnená nečinnosť súdu môže komplikovať účastníkom výkon ich procesných práv, nápravu možno dosiahnuť iba vyššie uvedenými prostriedkami ochrany. Prietahy v súdnom konaní nie sú

judikatúrou najvyššieho súdu považované za dôvod, ktorý by bez ďalšieho zakladal procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (viď napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2005, III. ÚS 199/02, II. ÚS 26/95). Preto námietka dovolateľa, že v konaní dochádza k prieťahom [i keby prípadne bola opodstatnená (pozn.: dovolací súd sa nezaoberal otázkou, či sa v konaní vyskytli prieťahy)], sa v zmysle vyššie uvedeného netýka okolností spôsobilých založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

14. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v konaní nedošlo k procesnej vade zmätočnosti namietanej otcom; prípustnosť jeho dovolania preto z § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

15. Najvyšší súd procesne neprípustné dovolanie otca odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

16. Dovolací súd o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.